

Eerder contact krijgen met autochtone Nederlandse leerlingen

Oud-ISK-leerlingen blikken terug. Deel 1: Sara Venancio

KEES GALEMA

20 juni 2019

Samenvatting

Sara Venancio komt uit Brazilië. Ze kwam op haar veertiende naar Nederland (Amsterdam) en is nu 22 jaar. Haar eerste ISK-jaar (Mundus College) stond in het teken van NT2. In het tweede jaar werd ze geplaatst in een ISK-schakelklas vmbo-t/havo met ook vakken als biologie, geschiedenis en aardrijkskunde. Via havo (Mundus College en Marcanti College) stroomde ze uiteindelijk door naar een hbo-opleiding. **Les**redacteur Kees Galema blikte met haar terug op haar schoolloopbaan tot nu toe. [1](#)

Trefwoorden

ISK Cursisten over hun ervaringen

Welke opleiding doe je nu?

In 2015 ben ik begonnen met de opleiding **Rechten** op de Hogeschool van Amsterdam (HvA). Ik zit nu in mijn afstudeerjaar (vierde jaar).

Op welke scholen heb je daarvoor allemaal gezeten?

Eerst op de basisschool en drie jaar vo, allemaal in Brazilië. Toen ik veertien jaar was, kwam ik naar Nederland. Ik zat twee jaar op de ISK van het Mundus College, het tweede jaar in een schakelklas. Ik kreeg havo-advies; het tweede en derde jaar zat ik in het hoofdgebouw van Mundus (met alleen ISK-leerlingen in de klas). Het vierde en vijfde jaar havo volgde ik op het Marcanti College (MC). In 2015 heb ik mijn havo-diploma gehaald.

Aan welke school heb je de mooiste herinneringen?

Ik heb zoveel meegemaakt. Leuk waren vooral de schoolreizen. In het eerste jaar gingen we een week naar Zeeland met vier klassen. Eerst ging ik alleen maar om met Brazilianen, dat voelt veilig. Mijn moedertaal is Portugees. Ik was toen vier maanden in Nederland. Pas op de werkweek durfde ik contact te maken met andere leerlingen, ging ik meer Nederlands praten. Contact maken met anderen die ook Nederlands willen leren, is goed voor je taalontwikkeling; dan ga je oefenen.

In het vijfde jaar havo (Marcanti College) was een trip naar Barcelona een hoogtepunt. Ik moest er mensen interviewen in het Spaans. Spaans was mijn keuzevak (het was heel moeilijk dit vak op school te krijgen). We bezochten Parc Guëll en andere bezienswaardigheden zoals het huis van Gaudi. We hadden nu als ISK-leerlingen gemakkelijker contact met de in Nederland geboren leerlingen in de klas.

Wat ook een mooie herinnering is: op de Hogeschool kwam ik in de eerste week het woord **wederrechtelijkheid** tegen (dat betekende 'tegen de wet'). Ik wist niet wat dat betekende en dacht: oh, die opleiding is echt niets voor mij. Maar er was een Nederlandse jongen die het ook niet wist. Die durfde het wel te vragen. Ik dacht: het ligt dus niet aan mij. Dat gaf mij de motivatie om door te gaan.

Aan welke periode heb je minder goede herinneringen?

Aan het eerste jaar. Dat was vervelend; je kunt niet alles volgen. Je hoort alleen maar Nederlands om je heen. Ik kon al wel lezen en schrijven in het Portugees, maar in Nederland kon ik bijna niks. Er was geen leraar die Portugees sprak. Sommige momenten vroeg ik me af: wat doe ik in Nederland? Een Braziliaanse vriendin werd mijn steun.

Mijn moeder had een Nederlandse man leren kennen. Toch sprak ik thuis altijd Portugees; met mijn stiefvader sprak ik bijna nooit. Hij zocht de band ook niet. Ik hield al heel veel van lezen en ging heel veel boeken lezen, in een woordenboek kijken en woordjes noteren. Ik ging zélf naar de bieb, ook op het Mundus College dat een heel mooie bieb heeft. Ook ging ik de eerste drie maanden naar kinderprogramma's op tv kijken met mijn broertje en las ik zijn boekjes.

Op het Marcanti College werd ik een keer onterecht beschuldigd van stelen van een toets. Ik zag een taalfoutje in mijn profieltoets en wilde dat verbeteren op school. Een docent was vergeten uit te loggen en een andere leerling had op die computer toetsen gepikt en was die aan het uitprinten. Ik heb twee uurtjes bij de directie gezeten. Het kwam uiteindelijk goed. Toch heeft die ervaring me geholpen: ik heb gevoeld hoe het is om beschuldigd te worden van iets wat je niet hebt gedaan.

Je kunt niet alles volgen. Je hoort alleen maar Nederlands om je heen.

Op de Hogeschool voel ik me de laatste twee jaar niet altijd happy. Het is zwaar; ik moet twee vakken herkansen van vorig jaar. De studie eist een heel goede beheersing van het Nederlands. Je moet een sterke wil hebben, het kost me wel soms tranen.

In het eerste en tweede jaar had ik nog een studiebegeleider; in het derde jaar is die afgeschaft. Je kunt wel zelf naar een docent stappen als je vragen hebt. Dat doe ik nooit. Ik probeer altijd alles zelfstandig op te lossen; dat is mijn karakter. Meestal lukt het me wel. Maar soms zit ik er wel een paar dagen mee. Er is ook niet echt een docent waar je met taalproblemen (T2) terecht kunt. En ik ken verder op de Hogeschool ook geen mogelijkheden om mijn taal bij te spijkeren. Je hebt wel in de opleiding zogenaamde taalvakken zoals juridisch argumenteren en zakelijk schrijven.

Ik heb mijn vriendinnen; we helpen elkaar; er zijn veel autochtone Nederlandse leerlingen. Soms zoek ik de betekenis van woorden via Google. Maar het heeft eerlijk gezegd ook te maken met mijn slechte voorbereiding: altijd op het laatste moment, met stress.

Wat ging goed?

Over het eerste jaar (Nederlands, Engels, Wiskunde, CKV en gym) ben ik wel tevreden. In **Zebra** was er veel herhaling. Ook gaf de docent extra oefeningen. Gemist heb ik misschien opdrachten schrijven of spreekbeurten (twee of drie minuten). Dan ga je zelf meer proberen zinnen te bouwen. Bij **Zebra** zijn er wel spreekoefeningen en ga je wel samenwerken, maar ik zou langere spreekbeurten willen over eigen onderwerpen. Bij samenwerkingsopdrachten in tweetallen ga je toch stiekem je eigen taal gebruiken. Oefeningen voor drie of vier personen zijn wel goed.

De docenten waren goed aanspreekbaar. Je kon altijd bij docenten terecht, ook op het Marcanti College. Alleen: ik deed het zelf niet. Niet omdat ik echt bang was om leraren aan te spreken, maar – ik weet dat ik er niet zo uit zie – omdat ik vrij verlegen ben en geen domme vragen wil stellen.

In het tweede jaar – in een grote groep (circa twintig leerlingen) met allemaal profiel kader/T/H – werd gekeken naar je niveau; er werd veel getoetst. Het werd moeilijker met vakken als bio, geschiedenis, aardrijkskunde, en andere. Er werden gewone boeken gebruikt. Het tweede jaar was het moeilijkst met meer mensen; het was een grote omschakeling,

Ik kreeg havo-advies; in het derde jaar zat ik in een kleinere groep (tien leerlingen). Je had wel, ook in de tweede klas, bijlessen voor sommige vakken (wiskunde). Extra lessen zijn heel nuttig. In het derde jaar was er weer meer aandacht, docenten hielden rekening met ons. In de laatste twee havo-jaren op het MC kreeg je in de lessen zelf geen extra aandacht (lessen op één niveau); wel kreeg je extra tijd bij toetsen.

Gemist heb ik misschien opdrachten schrijven of spreekbeurten.

De overgang naar het Marcanti College was heel groot met nu ook in Nederland geboren leerlingen in de klas (doorstromers uit vmbo-theoretisch). Je voelt je dan onzekerder. Een MC-docent had op een bezoek aan onze klas op Nova al gezegd: leerlingen op het MC kunnen brutaal zijn.

Uiteindelijk is het goed gekomen; maar ik heb me er nooit echt thuis gevoeld. In het vierde jaar ging ik alleen om met leerlingen die ook van de ISK kwamen, later, in het vijfde jaar, ging ik wel ook om met andere leerlingen. Ik had ontdekt dat MC-leerlingen wel een grote mond hadden, maar niet speciaal tegen mij. Het ging ook vooral om leerlingen uit andere klassen op school. Ook het MC bood extra lessen (geschiedenis), maar die waren niet verplicht. Het vijfde jaar werd moeilijker, omdat je het examen moet voorbereiden. Wat ik op school geleerd heb, is samenwerken. Op zich werk ik het liefst alleen. Ik wil het goed doen. Bij samenwerken moet je altijd rekening houden met de ander. En niet iedereen is even serieus. Op school heb ik geleerd dat samenwerken ook positief kan zijn, dat je elkaar kunt helpen. Maar dan moet wel iedereen zijn best doen.

Wat kan beter?

Scholen moeten meer activiteiten met andere scholen organiseren waarbij je contact krijgt met autochtone Nederlandse kinderen, bijvoorbeeld sportdagen. Eigenlijk ben ik het meest ingeburgerd op de Hogeschool. Op Mundus en het Marcanti College ga je alleen maar om met allochtone leerlingen, op de Hogeschool ook met autochtone Nederlandse leerlingen.

Wat ook beter kan? Op de hogeschool moet je zelfstandig kunnen werken. Je moet alles zelf uitzoeken en plannen. Op de middelbare school doet de school alles voor je, loopt de docent achter jou aan. Op de hogeschool moet je er zelf achter aan (ik ben net een maand bezig geweest om een bepaalde docent te pakken te krijgen!).

De school zou je ook veel meer moeten informeren over de vervolgmogelijkheden. Ik kwam nu pas laat in de vijfde klas havo erachter welke opties ik had.

Hoe gaat het nu in de opleiding?

Ik lig op schema; moet nog mijn scriptie gaan schrijven. De overgang naar de hogeschool was prettig: geen grote monden, meer zelfstandig werken, docenten hoeven niet te pushen (orde houden). Ik houd van rust, wil rustig opdrachten kunnen maken. Op het MC werd je vaak lastig gevallen door andere leerlingen, snel afgeleid. In deze opleiding kan ik heel zelfstandig werken. Dat ben ik ook van mezelf.

In mijn werk gaat het anders, daar vind ik het niet vervelend om samen te werken. Ik ben nu secretaresse bij een advocatenkantoor (**Veem-Advocaten**, twee dagen per week, ik ben daar na mijn stage blijven werken). Het is daar niet alleen maar serieus, maar ook gezellig. Maar als er gewerkt moet worden, wordt er ook gewerkt. Op mijn werk mag ik ook voor de opleiding werken als het rustig is. Ik kan werken naast mijn studie, omdat ze op de opleiding niet echt kijken naar de uren, die je er aan besteedt, maar naar de behaalde punten.

Uiteindelijk wil ik advocaat worden. Ik ben geïnteresseerd in de rechten die mensen hebben, en wil als dat nodig is voor hen opkomen. Op school deed ik dat ook al. Ik vind dat ik vaardigheden heb die je daarvoor nodig hebt: communicatieve vaardigheden, brede interesses hebben en nieuwsgierig zijn, kunnen adviseren. Met deze opleiding kun je al wel allerlei advocaatachtige taken uitvoeren, maar een echte advocaat ben je nog niet. Daarom wil ik hierna rechten gaan studeren aan de universiteit. Het zal allemaal wel een tijdje gaan duren, zeker omdat ik erbij werk.

In deze opleiding kan ik heel zelfstandig werken. Dat ben ik ook van mezelf.

In Nederland ga je als jongere nieuwkomer twee jaar naar de ISK en dan naar het reguliere onderwijs. In andere landen is dat soms anders. In de VS kun je in het hele voortgezet onderwijs op een soort ISK blijven. Je haalt daar je diploma voortgezet onderwijs en stroomt dan door naar beroeps- of hoger onderwijs.

In Zweden kom je gelijk in het reguliere onderwijs terecht, met autochtone Zweedse leerlingen, en krijgt daar extra ondersteuning/bijles. In België kom je net als in Nederland eerst in een ISK, maar in eerste instantie voor één jaar. Iedereen blijft daar zolang men dat nodig vindt. Dus de ene leerling kan al na één jaar doorstromen, de ander misschien na twee jaar. In het reguliere onderwijs krijg je dan extra ondersteuning, vaak meer dan in Nederland.²

Als je terugkijkt op je schoolloopbaan, vind je dan twee jaar ISK oké, of zou je liever direct naar het reguliere onderwijs zijn gegaan (met extra NT2 en veel aandacht van leraren) of juist langer op de ISK willen blijven?

Eerder in contact komen met autochtone leerlingen vind ik heel belangrijk. Ik vind in mijn geval België het best. Niet Zweden, niet meteen op een gewone school. Dat is eng, maar in het tweede jaar kun je al wel naar het reguliere onderwijs.

Wat is volgens jou een goede school?

Een goede school heeft plekken waar je rustig kunt studeren. Niet iedereen heeft thuis die gelegenheid. En ze moet een leuke sfeer hebben, waar je je vertrouwd voelt, met plaatjes aan de muur, met aardige mensen, bijvoorbeeld ook de conciërge. Het moet een plek zijn waar je je veilig voelt. Veiligheid gaat boven alles.

Wat is volgens jou een goede leraar?

1. Een goede leraar is makkelijk bereikbaar, is iemand waar je naar toe durft te stappen voor vragen/steun. Hij/zij heeft ook gezag, maar is niet autoritair.
Een leraar moet respect verdienen, niet eisen.
2. Hij/zij moet leerlingen kunnen motiveren. In mijn vijfde klas had iedereen motivatieproblemen. De docent moet dan zeggen: 'Het gaat niet goed, kan ik iets voor je doen?' Hij moet niet alleen maar dreigen met 'Zo zul je het nooit halen!'

Noten

1. Onderdelen van dit gesprek werden in een artikel in **Les** 210 (juni 2019) samengevoegd in één artikel met fragmenten uit andere gesprekken met oud-leerlingen.
2. Zie over de opvang van anderstalige nieuwkomers tussen twaalf en achttien jaar in Zweden, Vlaanderen en de VS de artikelen in **Les** 210 van Berntsen & Hajer (Zweden en Vlaanderen) en Maarse (VS).

Boom © 2009-2019 Uitgeverij Boom Amsterdam

De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd:

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.